

Zakon o stočarstvu

Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", br. [72/2010](#), [40/2011](#) - drugi zakon i [48/2015](#) (čl. 7. i 8. nije u prečišćenom tekstu).

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

(1) Ovim zakonom uređuju se način i uslovi gajenja domaćih životinja, način donošenja i sprovođenja odgajivačko-selekcijskog programa, očuvanje genetske varijabilnosti, promet pripodnih životinja i genetičkog materijala, prava i obaveze subjekata u stočarstvu i druga pitanja od značaja za stočarstvo.

(2) Ovaj zakon primjenjuje se na gajenje: goveda, bivola, ovaca, koza, kopitara, svinja, živine, krznašica, kunića i pčela (u daljem tekstu: domaće životinje).

Ciljevi stočarstva

Član 2

Javni interes u oblasti stočarstva (u daljem tekstu: ciljevi stočarstva) je:

- 1) proizvodnja dovoljnih količina kvalitetnih stočarskih proizvoda;
- 2) poboljšanje osobina domaćih životinja uz očuvanje njihove vitalnosti;
- 3) očuvanje genetske varijabilnosti, biološke raznovrsnosti i autohtonih rasa u stočarstvu;
- 4) poboljšanje kvaliteta stočarskih proizvoda;
- 5) gajenje domaćih životinja uz primjenu normativa za očuvanje životne sredine i uz primjenu zoohigijenskih i etoloških normativa;
- 6) izvođenje stručnih zootehničkih postupaka;
- 7) primjena rezultata naučnoistraživačkog, stručnog, obrazovnog i savjetodavnog rada u stočarstvu i drugi ciljevi od značaja za stočarstvo.

Subjekti u stočarstvu

Član 3

Poslove u stočarstvu vrše: organ državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo), odgajivači, organizacije odgajivača u stočarstvu (u daljem tekstu: odgajivačke organizacije), naučnoistraživačke ustanove i druga pravna lica koja ovlasti Ministarstvo (u daljem tekstu: ovlašćene ustanove).

Značenje izraza

Član 4

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) **autohtone rase domaćih životinja** su rase koje su nastale i gaje se na području Crne Gore;
- 2) **banka gena** je kontrolisano gajenje i čuvanje pripodnog materijala u cilju očuvanja genetske raznovrsnosti domaćih životinja;
- 3) **dobra odgajivačka praksa** je gajenje domaćih životinja na način koji omogućava dobrobit životinja uz uvažavanje prirodnih karakteristika poljoprivrednog područja, očuvanje plodnosti zemljišta u skladu sa načelima održivog razvoja i dobijanje bezbjednih stočarskih proizvoda;
- 4) **domaće životinje** su životinje koje čovjek gaji radi ostvarivanja privredne koristi, koje žive i razmnožavaju se pod njegovom kontrolom i koje ne žive slobodno u prirodi;
- 5) **ekološki normativ** je dozvoljeno opterećenje životne sredine pri gajenju domaćih životinja;
- 6) **etološki normativ** je minimum uslova pri gajenju domaćih životinja kojima se omogućava njihova dobrobit i karakteristično ponašanje;
- 7) **gajenje domaćih životinja** je primjena genetskih i zootehničkih postupaka u cilju ispoljavanja proizvodnog potencijala životinja;
- 8) **genetska rezerva** je minimalni broj domaćih životinja oba pola, doza sjemena, jajnih ćelija, embriona ili somatskih ćelija koji moraju biti u zalihama, u skladu sa odgajivačkim programom, za potrebe očuvanja genetske raznovrsnosti i za razmnožavanje životinja u vanrednim okolnostima;
- 9) **genetska varijabilnost** je raznovrsnost gena unutar populacije;
- 10) **genetički materijal** je sjeme, jajne ćelije, embrioni ili somatske ćelije;
- 11) **hibrid** je životinja dobijena ukrstanjem domaćih životinja različitih vrsta, rasa ili linija;

- 12) **kontrolisano razmnožavanje domaćih životinja** je osjemenjivanje sjemenom kvalitetnih muških priplodnih grla i presađivanje oplodene jajne ćelije, parenje odabranim muškim priplodnim grlima, prirodno i vještačko leženje živine i prirodno i vještačko osjemenjavanje pčela;
- 13) **linija** je grupa domaćih životinja unutar jedne rase koja se po svojim osobinama ističe u odnosu na ostale životinje iste rase;
- 14) **licenciranje** je zootehnička mjera ocjene i odabiranja priplodnih grla za prirodni pripust;
- 15) **matična evidencija** je knjiga, datoteka, elektronski ili drugi pisani dokument u koji se upisuju priplodna grla po vrstama i rasama, koja ispunjavaju uslove propisane odgajivačko-selekcijским programom i koja su odabrana za dalje razmnožavanje a koju vodi priznata odgajivačka organizacija;
- 16) **matično grlo** je priplodno grlo stoke, matična jata živine i pčelinje matice, koje ispunjavaju propisane uslove i kriterijume određene odgajivačko-selekcijским programom u pogledu porijekla, eksterijera i proizvodnih osobina za upis u matičnu knjigu;
- 17) **molekularno genetski testovi** su postupci za utvrđivanje učestalosti određenih gena;
- 18) **odgajivač** je fizičko lice, privredno društvo, preduzetnik ili pravno lice koje gaji domaće životinje;
- 19) **odgajivačka organizacija** je pravno lice koju čini više interesno povezanih odgajivača i čija je osnovna djelatnost genetsko unaprjeđivanje domaćih životinja sprovođenjem odgajivačko-selekcijским programa;
- 20) **odgajivačka vrijednost** je dio genetske vrijednosti domaće životinje koji se prenosi na potomke;
- 20) **odgajivačka vrijednost** je dio genetske vrijednosti domaće životinje koji se prenosi na potomke;
- 21) **odgajivačko-selekcijский program** je skup metoda i uslova za gajenje određenih vrsta i rasa domaćih životinja, i za odabiranje, ispitivanje i upotrebu ocijenjenih i odabranih priplodnih životinja;
- 22) **pčelinja matica** je reproduktivno sposobna ženka u pčelinjem društvu;
- 23) **pčelinje društvo** čine medonosne pčele-radilice, matica i trutovi smješteni u košnici sa pripadajućim saćem;
- 24) **pčelinjak** je skup pčelinjih društava smještenih u košnicama postavljenim u slobodnom prostoru, na posebnom stabilnom ili montažnom objektu, a može biti ugrađen u vozilo za prevoz;
- 25) **pčelinja paša** je medonosno bilje sa kojeg pčele sakupljaju nektar, polen i smolaste materije;
- 26) **pedigre** je potvrda o porijeklu kvalitetne priplodne domaće životinje;
- 27) **plotkinja** je žensko priplodno grlo koje je ocijenjeno i odabrano prema uslovima utvrđenim odgajivačko-selekcijским programom;
- 28) **populacija** je grupa domaćih životinja koje su uključene u isti odgajivački program;
- 29) **priplodna domaća životinja** je zdravo grlo muškog ili ženskog pola namijenjena za dalju reprodukciju;
- 30) **priplodnjak** je muško priplodno grlo koje je ocijenjeno i odabrano prema uslovima utvrđenim odgajivačko-selekcijским programom;
- 31) **provenijencija** je trgovačko ime za priplodnu živinu koju je selekcionar držao u zatvorenom jatu i vršio selekciju tokom pet generacija;
- 32) **promet priplodnog materijala** je uvoz, izvoz, tranzit, prodaja, odnosno ustupanje trećem licu;
- 33) **rasa** je skup životinja iste vrste, sličnih morfoloških i fizioloških osobina;
- 34) **selekcija** je izbor roditelja sljedeće generacije životinja;
- 35) **stočarstvo** je grana poljoprivrede koja se bavi gajenjem domaćih životinja;
- 36) **testiranje domaćih životinja** je primjena propisanih metoda i postupaka ispitivanja ispoljenosti pojedinih osobina domaćih životinja;
- 37) **transgene životinje** su životinje kod kojih je trajno promijenjen genom dodavanjem, oduzimanjem ili zamjenom određenih gena, odnosno djelova dezoksiribonukleinske kiseline;
- 38) **uvoz priplodnog materijala** je svako unošenje kvalitetnih priplodnih životinja, jaja za leženje, sjemena, jajnih ćelija i embriona radi sprovođenja odgajivačkog programa na carinsko područje Crne Gore, osim uvoza radi tranzita, i privremenog uvoza priplodnih životinja radi takmičenja, izložbi i sl.;
- 39) **uslovno grlo** je propisana jedinica za poređenje među vrstama i kategorijama domaćih životinja;
- 40) **vještačko osjemenjivanje** je zootehnička metoda unosa sjemena u reproduktivne organe plotkinje primjenom posebnih instrumenata;
- 41) **vrstu** čine životinje istog roda koje su slične ili sličnih morfoloških i fizioloških osobina koje međusobno parene daju neograničeno plodno potomstvo;
- 42) **zootehnika** je skup tehničko-tehnoloških postupaka u gajenju i iskorišćavanju životinja.

II. GAJENJE DOMAĆIH ŽIVOTINJA

Tehnologija i način gajenja

Član 5

(1) Radi ostvarivanja ciljeva stočarstva iz člana 2 ovog zakona odgajivač je dužan da gajenje domaćih životinja vrši u skladu sa ovim zakonom, propisima kojima je uređena zaštita zdravlja i dobrobiti životinja i dobrom odgajivačkom praksom.

(2) Gajenje životinja vrši se u skladu sa njihovom sposobnošću prilagođavanja, uz zadovoljavanje njihovih bioloških potreba, primjenu etoloških normativa i na način kojim se ne ometaju njihove tjelesne funkcije i ponašanje.

(3) Prevoz i klanje domaćih životinja vrši se u skladu sa propisima kojima je uređena zaštita zdravlja i dobrobiti životinja i bezbjednost hrane.

Načini gajenja

Član 6

- (1) Domaće životinje mogu se gajiti na konvencionalni ili na prirodi prilagođen način.
- (2) Konvencionalno gajenje je način gajenja domaćih životinja u kojem se primjenjuju dozvoljeni sistemi gajenja, ishrane i stimulacije proizvodnje.
- (3) Prirodi prilagođeno gajenje domaćih životinja je životnoj sredini prilagođen oblik poljoprivredne proizvodnje, koji se može sprovesti samo na poljoprivrednim gazdinstvima sa prirodi prilagođenom biljnom proizvodnjom.
- (4) Gajenje domaćih životinja iz stava 3 ovog člana može biti:
  - 1) integralno stočarstvo na poljoprivrednim gazdinstvima na kojima je omogućeno uravnoteženo kruženje materija, tako da unos materija ne prelazi iznos;
  - 2) organsko stočarstvo, primjenom metoda i postupaka utvrđenih propisima kojima je uređena organska poljoprivreda;
  - 3) biološki dinamično stočarstvo, uz poštovanje metoda organskog stočarstva koje je usklađeno sa zahtjevima biodinamičke poljoprivrede i uz poštovanje prirodnih zakonitosti u gajenju domaćih životinja.
- (5) Bliži uslovi za razvrstavanje poljoprivrednih gazdinstva iz stava 4 ovog člana i metode i postupci gajenja utvrđuju se propisom Ministarstva.

Gajenje u zaštićenim područjima

Član 7

- (1) Poljoprivredno zemljište namijenjeno stočarstvu može se proglasiti zaštićenim područjem, uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva.
- (2) Kada se aktom iz stava 1 ovog člana ograničavaju obim i uslovi gajenja domaćih životinja, vlasnici ili odgajivači domaćih životinja sa tog područja imaju pravo na naknadu za umanjeni prihod prouzrokovan tim ograničenjem, u skladu sa propisima kojima je uređena zaštita prirode.

Objekti i oprema za gajenje

Član 8

- (1) Odgajivač je dužan da za gajenje domaćih životinja, u skladu sa zootehničkim, zoohigijenskim i etološkim normativima, obezbijedi odgovarajuće zemljište, infrastrukturu, objekte i opremu.
- (2) Za gajenje domaćih životinja mogu se koristiti:
  - 1) štale, izmuzišta, pčelinjaci i drugo;
  - 2) đubrišta i objekti za stočne otpatke;
  - 3) skladišta za hranu (sjenici, silosi, ambari, podrumi i slično) i čista voda;
  - 4) ograde, trkališta, ispusti, prostor za sabiranje vode, pojilišta i dr.
- (3) Objekti iz stava 2 ovog člana moraju da ispunjavaju propisane zootehničke uslove u skladu sa ovim zakonom i propisima kojima je uređena zaštita zdravlja i dobrobiti životinja.
- (4) Radi obezbjeđivanja odgovarajućeg kvaliteta domaćih životinja i stočarskih proizvoda, odgajivač je dužan da, u skladu sa ovim zakonom i propisima koji regulišu zaštitu zdravlja i dobrobiti životinja, pri gajenju koristi odgovarajuću opremu za smeštaj, hranjenje, napajanje, čišćenje i njegu, kao i opremu za prevoz životinja i životinjskih otpadaka.
- (5) Bliži uslovi u pogledu objekata i opreme za gajenje pojedinih vrsta domaćih životinja iz st. 3 i 4 ovog člana utvrđuju se propisom Ministarstva.

Zootehnički postupci

Član 9

- (1) Odgajivač je dužan da posjeduje osnovna znanja o gajenju i postupanju sa domaćim životinjama, zaštiti zdravlja životinja, ishrani, kvalitetu proizvoda životinjskog porijekla i postupanju sa stajskim đubrivom.
- (2) Odgajivač može sam da izvodi zootehničke postupke koji su neophodni za uspješno gajenje i zaštitu zdravlja životinja, i to:
  - 1) prvu pomoć (zaustavljanje krvarenja, primarna obrada rana, pomoć pri porođaju);
  - 2) kupiranje repova prasadi do osmog dana starosti;
  - 3) stavljanje gumica na repove jagnjadi do petog dana starosti;
  - 4) skraćivanje, odnosno brušenje zuba prasadi, prvi dan po rođenju;
  - 5) obradu i njegu papaka, kopita i čišćenje životinja;
  - 6) spoljašnji pregled na bremenitost;
  - 7) kontrolu produktivnosti;
  - 8) upotrebu i davanje mineralnih i vitaminskih preparata i dozvoljenih farmakoloških sredstava, koja nijesu uslovljena izdavanjem po receptu, a prema uputstvima veterinaru;
  - 9) dezinfekciju i dezinfekciju stočarskih objekata dozvoljenim sredstvima;
  - 10) njegu i strižu dlake i vune;
  - 11) sprovođenje apitehničkih mjera u cilju uspješnog gajenja pčela;
  - 12) sprječavanje prirodnog rojenja i grabeži;
  - 13) uvođenje vještačkog izrojavanja pčelinjih društava za sopstvene potrebe.
- (3) Osposobljavanje odgajivača za gajenje životinja i samostalno izvođenje zootehničkih postupaka iz stava 2 ovog člana vrši se na organizovanim obukama, po programu koji utvrđuje Ministarstvo.
- (4) Vrsta i nivo osposobljavanja prilagođava se zahtjevnosti poslova pri gajenju domaćih životinja.

Ishrana domaćih životinja

Član 10

(1) Odgajivač je dužan da domaće životinje redovno hrani i napaja dovoljnim količinama kvalitetne hrane i vode za piće, na način kojim se zadovoljavaju hranidbene i druge biološke potrebe životinja u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim je uređena zaštita dobrobiti životinja .

(2) Domaće životinje mogu se hraniti samo hranom za životinje čiji kvalitet odgovara propisima o bezbjednosti i kvalitetu hrane za životinje.

(3) Pod kvalitetom hrane za domaće životinje podrazumijevaju se njena fizičko-hemijska svojstva i nutritivna vrijednost.

(4) Ispitivanje kvaliteta hrane za životinje može da vrši pravno lice koje je za obavljanje tih poslova ovlastilo Ministarstvo.

(5) - **brisan** -

(6) - **brisan** -

(7) Minimalni zahtjevi u pogledu fizičko-hemijskih svojstava hrane za domaće životinje, kao i uslovi koje mora ispunjavati pravno lice iz stava 4 ovog člana utvrđuju se propisom Ministarstva.

Proizvodi životinjskog porijekla

Član 11

(1) Proizvodima životinjskog porijekla, u smislu ovog zakona, smatraju se: žive životinje, sjeme, jajne ćelije, meso u obliku trupova i polutki, svježe mlijeko, iznutrice, vuna, jaja, pčelinji proizvodi i stajnjak.

(2) Proizvodi iz stava 1 ovog člana moraju odgovarati propisanim uslovima o kvalitetu proizvoda životinjskog porijekla.

(3) Ispitivanje kvaliteta proizvoda životinjskog porijekla može da vrši pravno lice koje je ovlašćeno od Ministarstva.

Životinjske izlučevine, otpaci i đubrenje

Član 12

(1) Životinjske izlučevine (stajnjak i osoka) kao i kompost se, u skladu sa propisima i dobrom odgajivačkom praksom, mogu koristiti za đubrenje poljoprivrednih površina na način kojim se obezbjeđuje snabdijevanje biljaka hranljivim materijama i očuvanje plodnosti tla, a ne utiče negativno na životnu sredinu.

(2) Životinjske izlučevine i kompost iz stava 1 ovog člana koji se koriste za đubrenje poljoprivrednih površina ne smatraju se otpacima.

(3) Sa životinjskim otpacima koji se ne upotrebljavaju za namjene iz stava 1 ovog člana mora se postupati na način kojim se ne ugrožava zdravlje ljudi i životinja, životna sredina i kvalitet hrane i stočarskih proizvoda, u skladu sa propisima o uklanjanju otpada životinjskog porijekla.

(4) Objekti za odlaganje životinjskih izlučevina (đubršta, osočne jame, lagune) i pogoni za preradu i obradu životinjskih otpadaka moraju ispunjavati tehničke i tehnološke uslove utvrđene propisom.

Gajenje pčela, katastar pčelinje paše i pašni red

Član 13

(1) Gajenje pčela vrši se u pčelinjaku.

(2) Odgajivač pčela je dužan da sprovodi sve mjere i radnje za primjenu dobre pčelarske prakse u da postavi pčelinjak na mjesto na kojem pčele ne smetaju susjedima i prolaznicima.

(3) Korišćenje medonosnog bilja za pčelinju pašu je slobodno i bez naknade.

(4) Katastar pčelinje paše je baza podataka o prisustvu medonosnog bilja na području jednog ili više pašnih prostora, načinu upravljanja pčelinjom pašom koji uspostavlja i vodi Savez pčelarskih organizacija (u daljem tekstu: Savez) na predlog pčelarskih organizacija sa određenog područja i osnova je za pripremanje i uspostavljanje pašnog reda.

(5) Iskorišćavanje pčelinje paše na području jednog ili više pasišta koja su upisana u katastar pčelinje paše vrši se u skladu sa pčelarskim pašnim redom.

(6) Pčelarski pašni red utvrđuje Savez, na predlog pčelarskih organizacija sa određenog pašnog prostora na period od pet godina uz saglasnost Ministarstva.

(7) Bliža sadržina, način utvrđivanja i vođenja katastra pčelinje paše, pčelarskog pašnog reda i prognoze medenja, uslovi i način postavljanja pčelinjaka utvrđuju se propisom Ministarstva.

Selidba pčela

Član 14

(1) Radi korišćenja pčelinje paše odgajivač pčela može pčelinjak preseljavati sa stalnog na drugo mjesto držanja.

(2) Selidba pčelinjih društava dozvoljena je samo ako su sva pčelinja društva zdrava.

(3) Zdravstveno stanje pčela dokazuje se uvjerenjem o zdravstvenom stanju u skladu sa propisima kojima je uređena zdravstvena zaštita životinja.

(4) Uslovi i način selidbe pčela i sadržina uvjerenja iz stava 3 ovog člana utvrđuju se propisom Ministarstva.

Evidencije, registri i baze podataka u stočarstvu

Član 15

(1) Odgajivači, odgajivačke organizacije i ovlaštene ustanove dužni su da vode propisane evidencije, registre i druge baze podataka u stočarstvu.

(2) Ministarstvo obezbjeđuje povezanost baza podataka u stočarstvu sa drugima bazama podataka u poljoprivredi i međunarodnim informacionim sistemima u oblasti stočarstva, u skladu sa zakonom.

(3) Poslovi vođenja baza podataka finansiraju se iz budžeta Crne Gore.

(4) Pristup bazama podataka iz stava 1 ovog člana može se obezbijediti ovlaštenim ustanovama, odgajivačkim organizacijama i drugim pravnim licima u oblasti stočarstva, u skladu sa ugovorom zaključenim sa Ministarstvom.

(5) Način prikupljanja, obezbjeđivanja i korišćenja podataka, bliži način vođenja i sadržaj evidencija, registara i drugih baza podataka u stočarstvu utvrđuje se propisom Ministarstva.

III. ODGAJIVAČKO-SELEKCIJSKI PROGRAM, UNAPRIJEĐIVANJE I OČUVANJE OSOBINA DOMAĆIH ŽIVOTINJA

Odgajivačko-seleksijski program

Član 16

(1) Radi ostvarivanja ciljeva u stočarstvu u skladu sa ovim zakonom Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) donosi odgajivačko-seleksijski program za pojedine vrste i rase domaćih životinja, za period od pet godina.

(2) Odgajivačko-seleksijski program pripremaju ovlaštene ustanove i odgajivačke organizacije koje, u skladu sa zakonom, ovlasti Ministarstvo.

(3) Odgajivačko-seleksijski program sprovodi se na cijeloj teritoriji Crne Gore.

(4) Odgajivačko-seleksijski program sprovode ovlaštene ustanove i odgajivačke organizacije koje ispunjavaju propisane uslove u pogledu kadrovske i tehničke opremljenosti, koje ovlasti Ministarstvo u skladu sa ovim zakonom.

(5) Sredstva za sprovođenje odgajivačko-seleksijskog programa obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.

(6) Obim, vrsta i dinamika sprovođenja mjera i obim i način finansiranja realizacije odgajivačko-seleksijskog programa utvrđuje se propisom Vlade - Agrobudžetom.

(7) Ovlašćena ustanova, odnosno odgajivačka organizacija, koja sprovodi odgajivačko-seleksijski program dužna je da o rezultatima sprovođenja podnese izvještaj Ministarstvu, do 30. juna tekuće za prethodnu godinu.

Sadržaj odgajivačko-seleksijskog programa

Član 17

(1) Odgajivačko-seleksijskim programom naročito se utvrđuju:

- 1) ciljevi i pravci odgajanja pojedinih vrsta i rasa domaćih životinja;
- 2) odgajivačke i seleksijske metode;
- 3) veličina populacije na koju se primjenjuje program;
- 4) razvojni, istraživački i stručni zadaci za potrebe povećanja efikasnosti sprovođenja programa;
- 5) mjere za unaprjeđenje odgajanja domaćih životinja i obezbjeđivanje širenja genetskog napretka i kvaliteta proizvoda životinjskog porijekla;
- 6) zootehnički standardi za pojedine vrste i rase domaćih životinja;
- 7) metode ispitivanja proizvodnih sposobnosti;
- 8) metode ocjenjivanja i odabiranja priplodnih životinja i ocjene oplemenjivačke vrijednosti;
- 9) način vođenja propisane dokumentacije;
- 10) plan korišćenja priplodnih životinja radi postizanja odgajivačko-seleksijskih ciljeva;
- 11) plan obezbjeđivanja genetskih rezervi i očuvanja genetske varijabilnosti;
- 12) način finansiranja, obim i način raspodjele sredstava za sprovođenje programa.

(2) Zootehnički standardi iz stava 1 tačka 6 ovog člana, za svaku vrstu i rasu domaćih životinja, utvrđuju se propisom Ministarstva.

Matična evidencija

Član 18

(1) Ovlašćena ustanova u stočarstvu, odnosno odgajivačka organizacija dužna je da vodi matičnu evidenciju u koju se, po vrstama i rasama domaćih životinja, upisuje svako priplodno grlo koje ispunjava propisane uslove.

(2) Za autohtone rase vodi se matična evidencija o porijeklu svake rase posebno.

(3) Organizacije iz stava 1 ovog člana dužne su da izdaju izvode iz matične evidencije i zootehničke dokumente o priplodnim grlima za koje vode matičnu evidenciju.

(4) Bliža sadržina i vrste matične evidencije i uslovi za upis priplodnih životinja utvrđuju se propisom Ministarstva.

Priplodne životinje

Član 19

(1) Priplodnim životinjama, u smislu ovog zakona, smatraju se zdrave domaće životinje namijenjene za dalju reprodukciju.

(2) Kvalitetna priplodna, odnosno matična grla su priplodna grla stoke, matična jata živine i pčelinje matice, koja ispunjavaju propisane uslove i kriterijume određene odgajivačko-seleksijskim programom u pogledu porijekla, eksterijera i proizvodnih osobina

za upis u matičnu knjigu;

(3) Matična grla moraju biti:

1) na propisan način obilježena;

2) imati poznato porijeklo;

3) ispunjavati uslove da budu upisana u matičnu evidenciju;

4) praćena odgovarajućom zootehničkom dokumentacijom.

(4) Matična grla mogu biti ocijenjena i razvrstana u klase radi sprovođenja selekcijskih i komercijalnih poslova.

(5) Bliži uslovi koje treba da ispunjavaju kvalitetne priplodne životinje, sadržaj zootehničke dokumentacije, postupak i način ocjenjivanja i njihovo razvrstavanje u klase utvrđuju se propisom Ministarstva.

(6) Odgajivač ne smije kao kvalitetno pripodno, odnosno matično grlo koristiti životinju koja ne ispunjava uslove iz stava 3 ovog člana.

Porijeklo priplodnih životinja

Član 20

(1) Svako kvalitetno pripodno, odnosno matično grlo mora imati poznato porijeklo.

(2) Porijeklo matičnih grla može biti puno ili nepotpuno.

(3) Punim porijeklom iz stava 2 ovog člana smatra se porijeklo kada su za matično grlo poznate dvije ili više generacija predaka u skladu sa odgajivačko-selekcijskim programom, osim kopitara kod kojih se punim porijeklom smatra ako je poznato pet generacija predaka.

(4) Nepotpunim porijeklom iz stava 2 ovog člana smatra se porijeklo kada se za pripodnu životinju ne mogu utvrditi svi preci iz stava 3 ovog člana, ali kao minimum mora biti poznato porijeklo jednog od roditelja.

(5) Bliži uslovi za ispunjavanje punog ili nepotpunog porijekla, kao i metode i način utvrđivanja i provjere porijekla utvrđuju se propisom Ministarstva.

Priznavanje novih rasa i linija domaćih životinja

Član 21

(1) Nove rase, sojevi i linije domaćih životinja koje nastaju na području Crne Gore u skladu sa usvojenim naučnim metodama priznaje i odobrava Ministarstvo.

(2) Bliži uslovi za priznavanje novih rasa i linija domaćih životinja utvrđuju se propisom Ministarstva.

Reprodukcija domaćih životinja

Član 22

(1) Reprodukcija domaćih životinja sprovodi se vještačkim osjemenjivanjem ili prirodnim pripustom, pod uslovima i na način utvrđen ovim zakonom i propisima kojima se uređuje zaštita zdravlja životinja.

(2) Odgajivač, odnosno izvođač vještačkog osjemenjivanja dužan je da vodi evidenciju i da izda potvrdu o izvršenom prirodnom pripustu, odnosno o vještačkom osjemenjivanju.

(3) Bliži uslovi sprovođenja reprodukcije domaćih životinja po vrstama, način vođenja evidencije i sadržina potvrde iz stava 2 ovog člana utvrđuju se propisom Ministarstva.

Vještačko osjemenjivanje

Član 23

(1) Vještačko osjemenjivanje može da obavlja pravno lice u skladu sa propisima kojima je uređena zaštita zdravlja životinja.

(2) Pravno lice koje vrši vještačko osjemenjivanje dužno je da:

1) vještačko osjemenjivanje sprovodi u skladu sa odgajivačko-selekcijskim programom;

2) upotrebljava sjeme koje ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom i propisima kojima je uređena zaštita zdravlja životinja;

3) podatke o izvršenom vještačkom osjemenjivanju unosi u propisane evidencije i baze podataka;

4) pri izdavanju potvrde o izvršenom osjemenjivanju koristi raspoložive podatke iz baza podataka i matične evidencije;

5) obavlja vještačko osjemenjivanje tokom cijele godine.

Prirodni pripust

Član 24

(1) Muško pripodno grlo (pripodnjak) namijenjeno za prirodni pripust, na područjima gdje je dostupno vještačko osjemenjivanje, može se koristiti samo na sopstvenoj farmi, odnosno stadu, osim u slučaju pastuva i nerasta.

(2) Na području na kojem je obuhvat vještačkog osjemenjivanja nedovoljan ili ga uopšte nema dozvoljeno je korišćenje odabranih (licenciranih) pripodnjaka na većem broju stada.

(3) Za prirodni pripust iz stava 2 ovog člana može se koristiti samo pripodnjak koji je upisan u matičnu knjigu i odabran u skladu sa odgajivačko - selekcijskim programom iz člana 16 ovog zakona.

(4) Odabir pripodnjaka za prirodni pripust (licenciranje) vrši komisija koju čini: predstavnik ovlašćene ustanove odgovorne za sprovođenje odgajivačko-selekcijskog programa na tom području, predstavnik organa lokalne uprave nadležnog za oblast poljoprivrede i veterinar iz veterinarske ambulante kojoj je dodijeljeno vršenje javnih poslova na tom području, u skladu sa

zakonom kojim se uređuje zaštita zdravlja životinja.

(5) Odredbe st. 1, 2 i 3 ovog člana ne primjenjuju se na živinu, kuniće, pčele, magarce, krznašice.

Korišćenje priplodnjaka

Član 25

(1) Pravno lice ovlašćeno za reprodukciju i vještačko osjemenjivanje i odgajivači mogu za priplod da koriste samo odabrane priplodnjake za koje je ovlašćena ustanova izdala zootehnički dokument o ocjeni odgajivačke vrijednosti.

(2) Uslovi i način korišćenja priplodnjaka, period za koji se može koristiti u priplodu i metode ocjene odgajivačke vrijednosti priplodnjaka utvrđuju se odgajivačko-selekcijским programom.

(3) Izuzetno od stava 1 ovog člana, kada je ugrožen priplod domaćih životinja, Ministarstvo može da dozvoli korišćenje priplodnjaka koji ne ispunjavaju propisane uslove.

(4) Odgajivačko-selekcijским programom utvrđuje se minimalan broj priplodnjaka za potrebe vještačkog osjemenjivanja i prirodnog pripusta.

(5) Sredstva za sufinansiranje držanja dovoljnog broja priplodnjaka u skladu sa odgajivačko-selekcijским programom obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.

(6) Muška grla koja nijesu odabrana za korišćenje u priplodu i muška grla u tovu za koja se utvrdi da su korišćena za prirodno parenje onesposobljavaju se za priplod.

Sjeme

Član 26

(1) Spermiju domaćih životinja (u daljem tekstu: sjeme) dozvoljeno je koristiti i staviti u promet, ako:

- 1) je dobijeno i uskladišteno u centru za reprodukciju i vještačko osjemenjivanje;
- 2) je dobijeno od priplodnjaka koji ispunjava uslove iz člana 25 stava 1 ovog zakona;
- 3) je obilježeno na propisan način i ako se za njega vodi, odnosno prati ga propisana dokumentacija;
- 4) odgovara propisanim uslovima o kvalitetu i propisima kojima je uređena zaštita zdravlja životinja;
- 5) ispunjava i druge zootehničke uslove.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, sjeme se može proizvoditi i koristiti na proizvodnim jedinicama (farmama), ako je proizvedeno isključivo za sopstvene potrebe.

(3) Odredba stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na sjeme živine, kunića, krznašica, pčela i magaraca.

(4) Bliži uslovi u pogledu kvaliteta sjemena, načina obilježavanja i vođenja evidencije o proizvodnji utvrđuju se propisom Ministarstva.

Jajne ćelije i embrioni

Član 27

(1) Životinjske jajne ćelije i embrioni (u daljem tekstu: jajne ćelije i embrioni) mogu se koristiti i staviti u promet samo, ako:

- 1) su dobijeni i uskladišteni na propisan način u organizaciji ovlašćenoj za prikupljanje, dobijanje i presađivanje embriona;
- 2) potiču od priplodnih životinja koje ispunjavaju uslove za dobijanje jajnih ćelija i embriona u skladu sa odgajivačko-selekcijским programom;

3) su obilježeni na propisan način, a ako su u životinji primaocu ona mora biti obilježena na propisan način;

4) ih prati propisana dokumentacija;

5) odgovaraju propisanim uslovima o kvalitetu i propisima kojima je uređena zaštita zdravlja životinja.

(2) Odredba stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na jaja za nasad živine i pčelinje matice.

(3) Bliži uslovi koje moraju da ispunjavaju jajne ćelije i embrioni iz stava 1 ovog člana utvrđuju se propisom Ministarstva.

Genetske manipulacije i transgene domaće životinje

Član 28

(1) Zabranjeno je mijenjanje nasljedne osnove domaćih životinja metodama genetske manipulacije.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, može se vršiti mijenjanje nasljedne osnove domaćih životinja metodama genetske manipulacije samo u naučnoistraživačke svrhe, u zatvorenom i za te svrhe opremljenom objektu, uz dozvolu koju izdaje Ministarstvo.

(3) Komercijalna upotreba transgenih domaćih životinja vrši se u skladu sa propisima kojima je uređena oblast genetski modificiranih organizama.

Molekularno-genetski testovi

Član 29

(1) Molekularno-genetski testovi koriste se za prikupljanje informacija o kvalitetnim priplodnim životinjama, za odlučivanje u sprovođenju odgajivačko-selekcijского programa, za očuvanje autohtonih rasa domaćih životinja i radi očuvanja biološke raznovrsnosti domaćih životinja.

(2) Molekularno-genetski testovi izvode se po načelima dobre laboratorijske prakse, primjenom međunarodno priznatih metoda u laboratorijama koje su za to ovlašćene.

Kontrola proizvodnih osobina i ocjena odgajivačke vrijednosti

Član 30

(1) Ovlašćene ustanove i odgajivačke organizacije dužne su da kontrolu proizvodnih osobina domaćih životinja i ocjenu odgajivačke vrijednosti vrše u skladu sa odgajivačko-seleksijskim programom i međunarodno priznatim zootehničkim metodama.

(2) Rezultati kontrole produktivnosti i ocjene odgajivačke vrijednosti domaćih životinja moraju biti uporedivi i međunarodno primjenjivi.

(3) Bliži način i metode vršenja kontrole proizvodnih osobina i ocjene odgajivačke vrijednosti domaćih životinja utvrđuju se propisom Ministarstva.

Centar za reprodukciju i vještačko osjemenjivanje

Član 31

(1) Centar za reprodukciju i vještačko osjemenjivanje dužan je da gaji priplodnjake koji su odabrani u skladu sa odgajivačko-seleksijskim programom, za koje je izdata propisana zootehnička dokumentacija i da ispunjava propisane uslove u pogledu objekata, opreme i stručne spreme zaposlenih.

(2) Bliži uslovi koje treba da ispunjavaju centri u pogledu priplodnjaka, objekata, kadrova i opreme utvrđuju se propisom Ministarstva.

Centar za uzgoj i selekciju pčelinjih matica

Član 32

(1) Uzgoj, selekciju, proizvodnju i promet pčelinjih matica u skladu sa odgajivačko-seleksijskim programom može da obavlja ovlašćeno pravno lice ili preduzetnik (u daljem tekstu: Centar za uzgoj i selekciju pčelinjih matica).

(2) Ovlašćenje za vršenje poslova iz stava 1 ovog člana može steći pravno lice ili preduzetnik koje ispunjava propisane uslove u pogledu objekata, opreme i stručne spreme zaposlenih.

(3) Ispunjenost uslova utvrđuje i odobrenje za rad izdaje Ministarstvo na period od pet godina.

(4) Radi obavljanja stručne kontrole nad parenjem pčelinjih matica određuje se zaštitni pojas oko Centra za uzgoj i selekciju pčelinjih matica, u kojem se primjenjuju posebni uslovi gajenja, selidbe i transporta pčela i pčelarskog priplodnog materijala.

(5) Bliži uslovi iz stava 2 ovog člana, uslovi gajenja i veličina zaštitnog pojasa iz stava 4 ovog člana utvrđuju se propisom Ministarstva.

IV. OČUVANJE GENETSKE VARIJABILNOSTI I GENETSKE REZERVE DOMAĆIH ŽIVOTINJA

Očuvanje genetskih rezervi

Član 33

(1) Očuvanje genetske varijabilnosti i genetskih rezervi domaćih životinja je od javnog interesa.

(2) Genetske rezerve iz stava 1 ovog člana obuhvataju pojedinačne rase i sojeve domaćih životinja i čuvaju se u obliku minimalnog broja životinja, doza sjemena, jajnih ćelija ili embriona.

(3) Radi očuvanja pojedinih rasa, odnosno sojeva, kao i omogućavanja zadovoljavajuće proizvodnje stočarskih proizvoda, odgajivačko-seleksijskim programima i njihovim sprovođenjem mora se obezbijediti očuvanje genetske varijabilnosti domaćih životinja.

(4) Obim genetskih rezervi, način i postupak obezbjeđivanja i očuvanja genetskih rezervi iz stava 2 ovog člana utvrđuje se propisom Ministarstva.

(5) Sredstva za očuvanje genetskih rezervi domaćih životinja obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.

Biološka raznovrsnost u stočarstvu

Član 34

(1) Biološku raznovrsnost u stočarstvu predstavljaju sve rase domaćih životinja koje se gaje u Crnoj Gori.

(2) Očuvanje biološke raznovrsnosti u stočarstvu sprovodi ovlašćena ustanova u skladu sa programom očuvanja genetičkih resursa u stočarstvu, koji donosi Vlada, za period od pet godina.

(3) Program iz stava 2 ovog člana obuhvata:

1) ocjenu stanja genetičkih resursa u stočarstvu;

2) ciljeve;

3) očuvanje svih rasa domaćih životinja koje se gaje na području Crne Gore, sa posebnim mjerama za očuvanje autohtonih rasa u njihovom izvornom ambijentu;

4) očuvanje rasa domaćih životinja izvan sredine u kojima su nastale (ex-situ očuvanje), odnosno u sredini gdje su nastale (in-situ očuvanje) za svaku rasu domaćih životinja;

5) uspostavljanje i rad banke gena u stočarstvu;

6) ispunjavanje preuzetih međunarodnih obaveza u oblasti očuvanja biološke raznovrsnosti u stočarstvu;

7) podizanje javne svijesti o značaju očuvanja biološke raznovrsnosti u stočarstvu;

8) monitoring biološke raznovrsnosti i sistematsko praćenje i analiziranje stanja genetičkih resursa u stočarstvu.

(4) Programom iz stava 2 ovog člana utvrđuju se i izvori finansiranja za očuvanje biološke raznovrsnosti u stočarstvu, kao što su: sredstva za obavljanje stručnih poslova, neposredna plaćanja i druge subvencije odgajivačima ili vlasnicima domaćih životinja i fizičkim i pravnim licima koja rade na očuvanju genetskih rezervi u stočarstvu.

Autohtone rase

Član 35

(1) Autohtone rase i sojevi domaćih životinja koje su nastale i gaje se na teritoriji Crne Gore dio su nacionalne biološke baštine i pod posebnom su zaštitom države.

(2) Crna Gora zaštićuje ime i autohtonu rasu domaćih životinja u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima.

(3) Autohtone rase se upisuju u registar autohtonih rasa koji vodi Ministarstvo.

(4) Pored autohtonih rasa iz stava 2 ovog člana obuhvatiće se i druge rase koje prizna Ministarstvo na osnovu zahtjeva i stručnog elaborata ovlašćene ustanove koja sprovodi program očuvanja genetičkih resursa u stočarstvu i vodi banku gena.

(5) Bliži uslovi u pogledu gajenja i prometa autohtonih rasa i sadržaj i način vođenja registra autohtonih rasa utvrđuju se propisom Ministarstva.

Očuvanje biodiverziteta rase pčela *Apis mellifera carnica*

Član 36

Radi očuvanja biodiverziteta rase pčela *Apis mellifera carnica* na području Crne Gore gajenje i promet priplodnog materijala drugih rasa pčela i bliži uslovi gajenja, paše, selidbe i prometa pčela i drugog priplodnog materijala utvrđuju se propisom Ministarstva.

V. PROMET PRIPLODNIH ŽIVOTINJA I GENETIČKOG MATERIJALA

Promet priplodnih životinja

Član 37

Promet priplodnih životinja i njihovo izlaganje na smotrama, izložbama, sajmovima, licitacijama, takmičenjima ili na drugi način može se vršiti ako su životinje obilježene na propisan način i ako ih prati odgovarajuća zootehnička dokumentacija, odnosno izvod iz matične evidencije i dokumentacija u skladu sa propisima kojima je uređena zaštita zdravlja životinja.

Promet genetičkog materijala

Član 38

(1) Promet genetičkog materijala (sjeme priplodnjaka, jaja za inkubiranje, priplodni genetički materijal pčela, embrioni i jajne ćelije) može vršiti samo pravno lice koje ispunjava propisane uslove u pogledu objekata, opreme i stručne spremlje zaposlenih.

(2) Genetički materijal u prometu mora biti obilježen na propisan način i mora ga pratiti odgovarajuća zootehnička dokumentacija, odnosno izvod iz matične evidencije i dokumentacija u skladu sa propisima kojima je uređena zaštita zdravlja životinja.

(3) Genetički materijal iz stava 1 ovog člana mora biti dobijen u skladu sa odgajivačko - selekcijskim programom i ispunjavati uslove propisane ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje zaštita zdravlja životinja.

(4) Uslovi u pogledu objekata, opreme i stručne spremlje zaposlenih iz stava 1 ovog člana utvrđuju se propisom Ministarstva.

(5) Ispunjenost uslova iz stava 4 ovog člana utvrđuje i rješenje o ispunjenosti uslova izdaje organ uprave nadležan za poslove veterinarstva.

Uvoz i izvoz

Član 39

(1) Priplodne životinje i genetički materijal mogu se uvoziti i izvoziti, ako:

1) ispunjavaju uslove u pogledu proizvodnih sposobnosti utvrđenih odgajivačko-selekcijskim programom za pojedine vrste ili rase domaćih životinja;

2) posjeduju dokument o porijeklu i proizvodnim osobinama (izvod iz matične knjige ili registra) izdate od strane ovlašćene organizacije zemlje izvoznice;

3) ispunjavaju uslove utvrđene propisima kojima je uređena zaštita zdravlja životinja.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, može da se, u skladu sa odgajivačko - selekcijskim programom, za potrebe naučnoistraživačkog rada ili testiranja uveze ograničena količina sjemena priplodnjaka koji nijesu testirani i koji nemaju ocjenu odgajivačke vrijednosti.

(3) Izuzetno od stava 1 ovog člana, izvoz priplodnih životinja i genetičkog materijala može se vršiti pod drukčijim uslovima koji se utvrde sa kupcem.

(4) Bliži uslovi koje prilikom uvoza trebaju da ispunjavaju priplodne životinje i genetički materijal iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana utvrđuju se propisom Ministarstva.

(5) Autohtone i ugrožene autohtone rase mogu se izvoziti samo ako izvoz ne ugrožava potrebno brojno stanje životinja i njihovu zaštitu, na osnovu dozvole Ministarstva.

VI. VRŠENJE POSLOVA OD JAVNOG INTERESA U STOČARSTVU

Poslovi od javnog interesa u stočarstvu

Član 40

- (1) Poslovi od javnog interesa u stočarstvu su:
  - 1) sprovođenje odgajivačko-seleksijskih programa za pojedine vrste i rase domaćih životinja;
  - 2) kontrola proizvodnih svojstava domaćih životinja;
  - 3) ocjena odgajivačke vrijednosti priplodnih životinja;
  - 4) praćenje i očuvanje genetičke raznovrsnosti u stočarstvu i genetičkih rezervi domaćih životinja;
  - 5) kontrola kvaliteta proizvoda životinjskog porijekla i hrane za životinje;
  - 6) razvojno istraživački i savjetodavni poslovi u oblasti stočarstva;
  - 7) vođenje propisanih evidencija u stočarstvu;
  - 8) vođenje katastra i prognoza pčelinje paše;
  - 9) drugi poslovi od javnog interesa u stočarstvu utvrđeni zakonom.
- (2) Poslove iz stava 1 ovog člana mogu da vrše pravna lica koja ispunjavaju propisane uslove u pogledu stručne spreme zaposlenih, opreme i prostora, koje ovlasti Ministarstvo.
- (3) Blži uslovi za obavljanje poslova iz stava 1 ovog člana utvrđuju se propisom Ministarstva.
- (4) Ovlašćenje za vršenje poslova od javnog interesa ovlašćenim organizacijama iz stava 2 ovog člana daje se putem javnog poziva, u skladu sa zakonom.
- (5) Sprovođenje odgajivačko-seleksijskog programa može se vršiti na osnovu rješenja Ministarstva bez javnog poziva.
- (6) Međusobna prava i obaveze iz stava 1 ovog člana uređuju se ugovorom koji zaključuje Ministarstvo i izvođač poslova od javnog interesa u stočarstvu.

Finansiranje poslova od javnog interesa

Član 41

- (1) Poslovi od javnog interesa u stočarstvu finansiraju se:
  - 1) iz budžeta Crne Gore;
  - 2) od naknada za pružene usluge;
  - 3) iz drugih izvora.
- (2) Iz budžeta Crne Gore finansiraju se ili sufinansiraju poslovi od javnog interesa u skladu sa odgajivačko-seleksijskim programom i propisom Vlade - Agrobudžetom.
- (3) Vršioi poslova od javnog interesa dužni su da sredstva iz stava 2 ovog člana koriste samo za vršenje ugovorenih poslova.
- (4) Vršioi poslova od javnog interesa dužni su da Ministarstvu jednom godišnje podnose pisani izvještaj o realizovanim poslovima i o utrošku sredstava.

Izveštavanje odgajivača

Član 42

Ovlašćena ustanova ili odgajivačka organizacija koja vrši poslove od javnog interesa iz člana 40 stav 1 tač. 1, 2, 3 i 5 ovog zakona dužna je da obavijesti odgajivača o svim rezultatima mjerenja i ocjenjivanja njegovih životinja, u roku i na način koji je određen odgajivačko-seleksijskim programom.

Odgajivačke organizacije

Član 43

- (1) Odgajivači se mogu udružiti u odgajivačke organizacije radi ostvarivanja svojih interesa u oblasti stočarstva i radi sprovođenja odgajivačko-seleksijskog programa.
- (2) Odgajivačke organizacije iz stava 1 ovoga člana mogu da se udruže u savez i druge forme udruženja.
- (3) Odgajivačka organizacija iz stava 1 ovog člana može biti priznata i upisana u registar odgajivačkih organizacija ako ispunjava, naročito sljedeće uslove:
  - 1) ima svojstvo pravnog lica;
  - 2) ima zaposlenog najmanje jednog diplomiranog inženjera stočarstva ili specijalistu stočarstva;
  - 3) ispunjava organizacione i tehničke uslove za sprovođenje odgajivačko-seleksijskog programa;
  - 4) raspolaze minimalnim brojem životinja koji omogućava sprovođenje odgajivačko-seleksijskog programa;
  - 5) obezbjeđuje vođenje i korišćenje podataka potrebnih za sprovođenje odgajivačko-seleksijskog programa;
  - 6) ima usvojena stručna pravila za praćenje osobina rasa koje su obuhvaćene matičnom evidencijom ili registrom hibridnih životinja, za ostvarivanje odgajivačkih ciljeva, sistem korišćenja podataka na osnovu kojih može da se ocijeni životinja i slično;
  - 7) ima pravila za primjenu principa nediskriminacije.
- (4) Odgajivačka organizacija koja ne ispunjava uslove iz stava 3 tač. 2 i 3 ovog člana ispunjenost uslova može da obezbijedi na osnovu zaključenog ugovora o poslovnoj saradnji sa ovlašćenom ustanovom za vršenje određenih stručnih poslova u sprovođenju odgajivačko-seleksijskog programa.
- (5) Blži uslovi iz stava 3 ovoga člana za priznavanje odgajivačkih organizacija utvrđuju se propisom Ministarstva.

Načelo nediskriminacije

Član 44

Priznata odgajivačka organizacija dužna je da obezbijedi:

- 1) da svaka domaća životinja koja ispunjava uslove za upis, uz saglasnost odgajivača, bude upisana u matičnu evidenciju;
- 2) da svaki odgajivač može da postane član odgajivačke organizacije, odnosno da saraduje u sprovođenju odgajivačko-selekcijskog programa, ukoliko gaji priplodne životinje na području rada odgajivačke organizacije i saglasan je da učestvuje u realizaciji odgajivačko-selekcijskog programa odgajivačke organizacije.

Zahtjev za priznavanje odgajivačke organizacije

Član 45

(1) Zahtjev za priznavanje odgajivačke organizacije naročito sadrži:

- 1) naziv, sjedište i organizacioni oblik;
- 2) djelatnost i područje rada;
- 3) ime i jedinstveni matični broj odgovornog lica;
- 4) ime i jedinstveni matični broj stručnog lica odgovornog za sprovođenje odgajivačko-selekcijskog programa;
- 5) podatke o imenima i adresama članova odgajivačke organizacije ili saradnika, kao i podatke o broju njihovih domaćih životinja uključenih u odgajivačko-selekcijski program.

(2) Uz zahtjev za priznavanje iz stava 1 ovog člana odgajivačka organizacija je dužna da podnese i dokaze o ispunjavanju uslova iz člana 43 st. 3 i 4 ovog zakona i potvrdu o upisu u Centralni registar Privrednog suda.

(3) Ispunjenost propisanih uslova utvrđuje i rješenje o priznavanju odgajivačke organizacije donosi Ministarstvo.

(4) Rješenje o priznavanju odgajivačke organizacije izdaje se na pet godina.

(5) Priznate odgajivačke organizacije upisuju se u registar odgajivačkih organizacija koji vodi Ministarstvo.

(6) Registar iz stava 5 ovog člana Ministarstvo objavljuje na internet stranici Ministarstva radi dostupnosti javnosti, Evropskoj komisiji i državama članicama Evropske unije.

(7) Ministarstvo može u slučaju kada postoji jedna ili više priznatih odgajivačkih organizacija za određenu rasu i vrstu, odbiti zahtjev za priznavanje odgajivačke organizacije ako se dovodi u opasnost očuvanje rase ili ugrožava odgajivačko selekcijski program iz člana 16 ovog zakona.

(8) Priznata odgajivačka organizacija je, radi produženja statusa odgajivačke organizacije, dužna da podnese zahtjev za produženje statusa najmanje šest mjeseci prije isteka perioda od pet godina.

Promjena podataka

Član 46

(1) Odgajivačka organizacija je dužna da, bez odlaganja, u pisanoj formi obavijesti Ministarstvo o promjeni podataka koji se odnose na odgovorno, odnosno stručno lice odgovorno za sprovođenje odgajivačko-selekcijskog programa.

(2) Odgajivačka organizacija je dužna da o svakoj promjeni podataka iz člana 45 stav 1 ovog zakona Ministarstvu podnese zahtjev za promjenu podataka u registru odgajivačkih organizacija, uz koji prilaže odgovarajuću dokumentaciju.

(3) O promjenama iz st. 1 i 2 ovog člana Ministarstvo odlučuje rješenjem i vrši promjenu podataka u registru odgajivačkih organizacija.

Prestanak statusa priznate odgajivačke organizacije

Član 47

(1) Status priznate odgajivačke organizacije prestaje, ako:

- 1) organizacija prestane da postoji (stečaj, likvidacija i slično);
- 2) organizacija ne sprovodi odgajivačko-selekcijski program na propisan način;
- 3) istekom roka na koji je izdato rješenje o priznavanju odgajivačke organizacije.

(2) Ukoliko odgajivačka organizacija prestane da ispunjava uslove iz člana 43 st. 3 i 4 ovog zakona, ne sprovodi odgajivačko-selekcijski program na propisan način ili u propisanom roku ne podnese zahtjev za produženje statusa priznate odgajivačke organizacije, Ministarstvo će rješenjem odrediti rok za otklanjanje nedostataka.

(3) Ukoliko odgajivačka organizacija iz stava 2 ovog člana ne otkloni nepravilnosti u ostavljenom roku, Ministarstvo će donijeti rješenje o brisanju iz registra i prestanku statusa odgajivačke organizacije.

(4) Rješenje iz stava 3 ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Finansiranje rada odgajivačkih organizacija

Član 48

Odgajivačke organizacije finansiraju se iz:

- 1) naknada za usluge pružene pravnim i fizičkim licima koja se bave gajenjem, prometom domaćih životinja i priplodnog materijala ili proizvodnjom, odnosno preradom stočarskih proizvoda;
- 2) sredstava budžeta Crne Gore za izvođenje odgajivačkih poslova u okviru odgajivačko-selekcijskog programa;
- 3) članarina članova odgajivačke organizacije;

- 4) nagrada na takmičenjima i izložbama priplodnih životinja;
- 5) namjenskih donacija i drugih izvora u skladu sa zakonom.

VII. OBRAZOVANJE I ISTRAŽIVAČKI RAD U STOČARSTVU

Obrazovanje i stručno osposobljavanje

Član 49

(1) Obrazovanje i stručno osposobljavanje za potrebe stočarstva vrše:

- 1) srednje poljoprivredne škole;
- 2) visokoškolske i naučnoistraživačke ustanove u oblasti stočarstva i veterine;
- 3) stručne i savjetodavne službe u oblasti stočarstva i poljoprivrede.

(2) Vršioi obrazovanja i stručnog osposobljavanja iz stava 1 ovog člana dužni su da uvažavaju i prenose nova saznanja i naučnoistraživačka dostignuća koja su važna za razvoj stočarstva, kao i da vrše edukaciju o propisima za gajenje domaćih životinja.

Istraživački rad

Član 50

(1) Ministarstvo, u skladu sa Nacionalnim programom proizvodnje hrane i razvoja ruralnih područja, samostalno ili u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za poslove prosvjete i nauke finansira ili sufinansira istraživačke projekte i istraživačku infrastrukturu u oblasti stočarstva, a kojima se dopunjuju znanja u oblasti: gajenja, selekcije, reprodukcije, rasta i razvoja domaćih životinja, genetičke tehnologije, ekonomike stočarske proizvodnje, krmne baze i ishrane domaćih životinja, objekata i opreme, zoohigijene i etologije, tehnologije i kvaliteta stočarskih proizvoda.

(2) Obim i program istraživanja iz stava 1 ovog člana utvrđuje se propisom Vlade - Agrobudžetom. Istraživanja mogu da sprovode samo istraživači koji ispunjavaju uslove u skladu sa propisima kojim je uređena naučnoistraživačka djelatnost.

(3) Prenos dostignuća istraživanja u praksu, pored istraživača iz stava 2 ovog člana, vrše i ovlašćene ustanove, odgajivačke organizacije i druga pravna lica koja vrše poslove od javnog interesa u stočarstvu.

VIII. NADZOR

Inspekcijski nadzor

Član 51

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo preko poljoprivrednih inspektora, u skladu sa zakonom kojim je uređen inspekcijski nadzor.

Ovlašćenja poljoprivrednog inspektora

Član 52

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, poljoprivredni inspektor ima ovlašćenja naročito da:

- 1) provjerava način gajenja i iskorišćavanja domaćih životinja;
- 2) vrši nadzor nad gajenjem pčela, korišćenjem pčelinje paše i sprovođenjem pčelarskog pašnog reda;
- 3) vrši nadzor nad vođenjem propisanih evidencija i baza podataka u stočarstvu;
- 4) vrši nadzor nad sprovođenjem odgajivačko-selekcijskog programa;
- 5) nadzire postupke ocjenjivanja i odabiranja priplodnjaka za vještačko osjemenjivanje i prirodni pripust;
- 6) kontrolše izvođenje vještačkog osjemenjivanja i prirodnog pripusta i vođenje propisane evidencije;
- 7) nadzire sprovođenje kontrole produktivnosti i ocjene odgajivačke vrijednosti priplodnih životinja, ispravnost upisa matičnih grla i izdavanja izvoda iz matične evidencije;
- 8) kontrolše sprovođenje programa očuvanja autohtonih i ugroženih rasa i sojeva domaćih životinja;
- 9) kontrolše rad ovlašćene ustanove i odgajivačke organizacije u sprovođenju odgajivačko-selekcijskog programa i drugih poslova od javnog interesa u stočarstvu;
- 10) nadzire i druge poslove od značaja za dosljednu primjenu zakona.

Upravne mjere i radnje

Član 53

Ako se prilikom vršenja poslova iz člana 52 ovog zakona utvrdi da je povrijeđen ili nepravilno primijenjen ovaj zakon ili propis donesen na osnovu ovog zakona, poljoprivredni inspektor može da:

- 1) nabži odgajivaču, odgajivačkoj organizaciji, ovlašćenoj ustanovi ili drugom pravnom licu usklađivanje obavljanja djelatnosti, odnosno otklanjanje nepravilnosti u pogledu propisanih uslova;
- 2) rješenjem odredi rok za ispunjavanje uslova predviđenih ovim zakonom;
- 3) zabrani rad subjektima u stočarstvu do ispunjenja uslova predviđenih ovim zakonom;
- 4) podnese zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog povrede ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog

zakona;

5) preduzme druge mjere i radnje u skladu sa zakonom.

IX. KAZNENE ODREDBE

Član 54

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 5.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:
- 1) pčelinjak postavi na mjesto na kojem pčele smetaju susjedima i prolaznicima (član 13 stav 2);
  - 2) ne vodi matičnu evidenciju (član 18 stav 1);
  - 3) za autohtone rase ne vodi matičnu evidenciju o porijeklu svake rase posebno (član 18 stav 2);
  - 4) ne izdaje izvod iz matične evidencije ili ne izdaje zootehnički dokument (član 18 stav 3);
  - 5) kao kvalitetnu priplodnu životinju, koja nije na propisan način obilježena, koristi priplodnu životinju koja nema poznato porijeklo, ne ispunjava uslove da bude upisana u matičnu evidenciju, odnosno nije praćena odgovarajućom zootehničkom dokumentacijom (član 19 stav 6);
  - 6) ne vodi evidenciju ili ne izda potvrdu o izvršenom prirodnom pripustu, odnosno vještačkom osjemenjivanju (član 22 stav 2);
  - 7) vještačko osjemenjivanje ne obavlja tokom cijele godine (član 23 stav 2 tačka 5);
  - 8) za prirodni pripust koristi pripodnjak koji nije upisan u matičnu knjigu i koji nije odabran (član 24 stav 3);
  - 9) za reprodukciju i vještačko osjemenjivanje koristi pripodnjaka za kojeg ovlašćena ustanova nije izdala zootehnički dokument o ocjeni odgajivačke vrijednosti (član 25 stav 1)
  - 10) mijenja nasljedne osnove domaćih životinja metodama genetske manipulacije (član 28 stav 1);
  - 11) mijenja nasljedne osnove domaćih životinja metodama genetske manipulacije u naučno istraživačke svrhe, u zatvorenom i za te svrhe opremljenom objektu bez dozvole Ministarstva (član 28 stav 2);
  - 12) vrši izvoz autohtone i ugrožene autohtone rase bez dozvole Ministarstva (član 39 stav 5);
  - 13) bez odlaganja u pisanoj, formi ne obavijesti Ministarstvo o promjeni podataka koji se odnose na odgovorno, odnosno stručno lice odgovorno za sprovođenje odgajivačko-selekcijskog programa (član 46 stav 1);
- (2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 200 eura do 1.500 eura.
- (3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 300 eura do 5.000 eura.
- (4) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 50 eura do 250 eura.

X. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za usklađivanje poslovanja

Član 55

Privredna društva, preduzetnici i fizička lica koja se bave gajenjem domaćih životinja dužna su da svoje poslovanje usklade sa ovim zakonom, najkasnije u roku od četiri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Preuzimanje evidencija

Član 56

- (1) Evidencije i registre koji su vođeni na osnovu Zakona o mjerama za unaprjeđivanje stočarstva ("Službeni list RCG", br. 4/92 i 59/92) preuće Ministarstvo i uključiti u baze podataka koje se vode po ovom zakonu.
- (2) Pravna lica koja su do stupanja na snagu ovog zakona vodila evidencije iz stava 1 ovog člana dužna su da evidencije i registre dostave Ministarstvu, u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rok za donošenje propisa

Član 57

- (1) Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se propisi doneseni na osnovu Zakona o mjerama za unaprjeđivanje stočarstva ("Službeni list RCG", br. 4/92 i 59/92).

Rok za donošenje programa

Član 58

Odgajivačko-selekcijski program donijeće se u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Vršenje poslova od javnog interesa

Član 59

Do povjeravanja poslova od javnog interesa u stočarstvu na osnovu ovog zakona, stručne poslove od javnog interesa vršiće pravna lica ovlašćena u skladu sa Zakonom o mjerama za unaprjeđivanje stočarstva ("Službeni list RCG", br. 4/92 i 59/92).

Prestanak važenja zakona

Član 60

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o mjerama za unaprjeđivanje stočarstva ("Službeni list RCG", br. 4/92 i 59/92).

Završna odredba

Član 61

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".